

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

siedziba: 00-515 Warszawa, ul. Żurawia 24 lok. 15 tel./fax (22) 821-92-65

Biuro zamiejscowe i adres do korespondencji:

Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków

e-mail: sekretariat@krir.pl

www.krir.pl

KRIR/JP/ 429 /19

Parzniew, 2019-04- 14

Pan

Jan Krzysztof Ardanowski

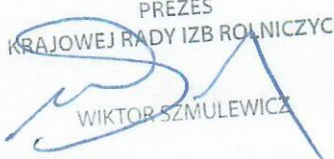
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze,

Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych, popierając wnioski zgłoszone podczas IX Konferencji Rady do spraw Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich przy Krajowej Radzie Izb Rolniczych, która odbyła się w Chmielnie woj. pomorskie w dniach 5 - 8 lutego 2019 roku, przekazuje je w załączeniu, z prośbą do Pana Ministra o rozpatrzenie możliwości ich realizacji.

Przedstawiając powyższe wnioskuję jak na wstępie

Z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ

Załącznik.

dz

Jaki pensji
do my pensji
do Hłkiel

P. J. P. Dombke -

Czy to part od
Dombke?

Jaki to, L

Wnioski z Konferencji Kobiet z dnia 8 lutego 2019r

- 1) wysokość emerytury rolniczej powinna być zróżnicowana do wysokości składki w KRUS
- 2) w przypadku przejścia na emeryturę z ZUS powinna być również dodatkowo emerytura z KRUS przeliczona proporcjonalnie do ilości lat przepracowanych w gospodarstwie (przechodząc na emeryturę z KRUS, ZUS wypłaca dodatkowo emeryturę za wypracowane lata)
- 3) rolnicy przechodzący na emeryturę rolniczą w wieku ustawowym, posiadający gospodarstwo rolne, pozbawiony jest możliwości uzyskania pełnej emerytury dopóki nie zrzeknie się gospodarstwa, co powoduje, że łamane jest podstawowe prawo Konstytucji, które odnosi się do zapisu, że wszyscy są równi prawa.
- 4) dlaczego KRUS nie akceptuje wyroku SN o złożeniu oświadczenia o nie prowadzeniu działalności rolniczej i nie pobieraniu pożytku w sytuacji przejścia na emeryturę i nie przekazaniu gospodarstwa?
- 5) zwolnienie z podatku dochodowego emerytur i rolniczych
- 6) z uwagi na konsekwencje zdrowotne, długoterminowe i kosztowne leczenie wnosząc o uznanie choroby Borelioza za chorobę zawodową. Należy objąć stałą opieką lekarską chorych i powszechne badania w kierunku boreliozy.
- 7) Zwierzę pourazowe lub chore powinno być przebadane w trybie pilnym jak również ubite w uboju sanitarnym. Lekarz inspekcji weterynaryjnej powinien być dostępny całą dobę.
- 8) Reagować na tak zawyżany dochód rolników przekazywany przez GUS (za rok 2018 - 3300 zł)
- 9) Premiować zakupione produkty rolne bezpośrednio od rolnika, poprzez udzielanie np. dotacji z funduszu promocji

na
Zawod
y

NR: 482/19 PODPIS *M. Pieriązek*

WPLYNEŁO

2019-03-15

S. Lebiała

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: SSO.zs.071.35.2019

Warszawa, dnia 2019-06-04

NR: 1658/19 PODPIS M. Renczak
WPLYNEŁO

2019 06 11

Krajowa Rada Izb Rolniczych

**Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych**

Konwersy Panie Prezencie!

Odpowiadając na pismo z dnia 17 kwietnia 2019 r., znak: KRIR/JR/429/19, w sprawie wniosków zgłoszonych podczas IX Konferencji Rady do spraw Kobiet i Rodziny z Obszarów Wiejskich, uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Ad. 1 *Wysokość emerytury rolniczej powinna być zróżnicowana do wysokości składki w KRUS.*

W Polsce rolnicy posiadają własny, odrębny od powszechnego, system ubezpieczenia społecznego. U podstaw tego podziału leży nie tylko specyfika pracy w gospodarstwie rolnym, ale przede wszystkim sposób finansowania tego systemu. Rozdzielność unormowań ubezpieczenia społecznego rolników od powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych powoduje, że powyższe systemy rządzą się odrębnymi regułami i to zarówno co do składek na ubezpieczenie społeczne, jak i w szczególności co do zasady przyznawania, wypłaty i wysokości świadczeń z ubezpieczenia.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 299, z późn. zm.), emerytura rolnicza składa się z dwóch części: części składkowej i części uzupełniającej. Część składkowa stanowi część ubezpieczeniową świadczenia emerytalnego. Jej wysokość uzależniona jest od długości stażu ubezpieczeniowego i wysokości emerytury podstawowej. Część składkowa jest niska ze względu na to, że jest pochodną opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, które z kolei są dostosowane do możliwości finansowych rolników. Ze względu na ograniczoną wysokość części składkowej, ww. ustawa przewiduje uzupełnienie

emerytury i renty rolniczej o część uzupełniającą. Wysokość części uzupełniającej wynosi ok. 90% emerytury podstawowej. Warunkiem wypłaty części uzupełniającej świadczenia emerytalno-rentowego rolniczego, finansowanej w całości z budżetu państwa, a więc będącej *de facto* emeryturą państwową jest zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej w myśl przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, co często łączy się z przekazaniem gospodarstwa rolnego, aby nie przerywać prowadzonej w nim działalności rolniczej. W ten sposób państwo finansuje jeden z instrumentów polityki rolnej – stymulowanie wymiany pokoleniowej wśród właścicieli gospodarstw rolnych.

Wysokość opłacanych składek ubezpieczeniowych ma bezpośredni wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego w systemie powszechnym, który oparty jest o zasadę zdefiniowanej składki. Wysokość emerytury w systemie powszechnym stanowi bowiem równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia kwoty zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie emerytalnym w ZUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego.

System ubezpieczenia społecznego rolników, regulowany ww. ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. oparty jest natomiast na zasadzie zdefiniowanego świadczenia. Prawo do rolniczego świadczenia emerytalnego uzależnione jest nie tylko od osiągnięcia wieku emerytalnego, ale także od posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego (co najmniej 25 lat). Emerytura ustalana jest natomiast według algorytmu, określonego w ustawie. Skutkuje to tym, że wysokość opłacanych składek emerytalnych nie ma bezpośredniego przełożenia na wysokość tego świadczenia.

Nie przewiduje się na chwilę obecną zmian legislacyjnych w powyższym zakresie, gdyż wiązałoby się to m.in. z koniecznością znacznej podwyżki składek na rolnicze ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

Ad. 2 W przypadku przejścia na emeryturę z ZUS powinna być również dodatkowo emerytura z KRUS przeliczona proporcjonalnie do ilości lat przepracowanych w gospodarstwie (przechodząc na emeryturę z KRUS, ZUS wypłaca dodatkowo emeryturę za wypracowane lata).

Ustosunkowując się do kwestii uprawnień emerytalnych osób legitymujących się okresami ubezpieczenia zarówno w systemie ubezpieczenia społecznego rolników – w KRUS, jak i w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych – w ZUS, wyjaśniam, że zagadnienie zbiegu uprawnień emerytalnych zostało już prawnie uregulowane. Obowiązujące obecnie zasady łączenia okresów ubezpieczenia i opłacania składek w dwóch różnych systemach ubezpieczeń społecznych – rolnym i powszechnym, które zostały wprowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz. 1507), dotyczą osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a więc tylko tych, które zostały objęte reformą powszechnego systemu emerytalnego realizowanego przez ZUS. W myśl zasad, na jakich została przeprowadzona

reforma emerytalna w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, bez względu na długość posiadanego stażu ubezpieczeniowego. Wysokość tej emerytury uzależniona jest natomiast wyłącznie od wysokości opłaconych składek ubezpieczeniowych w okresie aktywności zawodowej oraz od długości dalszego trwania życia dla osób w wieku przejścia na emeryturę, a staż ubezpieczeniowy ma jedynie znaczenie przy podwyższaniu świadczenia do wysokości najniższej emerytury, jeżeli zgromadzone składki nie gwarantują tej kwoty.

W związku z powyższym, osoba posiadająca okresy ubezpieczenia zarówno w rolnym, jak i powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, tzw. „dwuzawodowiec”, urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r., za okresy podlegania ubezpieczeniu w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, bez względu na ich długość, otrzyma po osiągnięciu wieku emerytalnego świadczenie emerytalne z ZUS w wysokości odpowiadającej opłaconym składkom w tamtym systemie.

Z kolei emerytura rolnicza w stosunku do osób urodzonych po tej dacie jest ustalana wyłącznie za okresy ubezpieczenia i opłacania składek w systemie rolnym. Dlatego prawo do emerytury rolniczej, w stosunku do tych osób przysługuje po osiągnięciu wieku emerytalnego i uzależnione jest od posiadania co najmniej 25 lat ubezpieczenia rolnego. Natomiast osoby, które nie nabyły prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na zbyt krótki okres posiadanego ubezpieczenia rolniczego (tzn. poniżej 25 lat), za okres opłacania składek do KRUS mogą ubiegać się wyłącznie o zwiększenie emerytury z systemu powszechnego o tzw. część rolną. Wysokość tego zwiększenia ustala ZUS w oparciu o określone w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników zasady ustalania wysokości części składkowej emerytury rolniczej (po 1% emerytury podstawowej za każdy rok opłacania składek rolniczych).

Prawo do świadczenia emerytalnego dla osób, które z uwagi na różne uwarunkowania w okresie aktywności zawodowej posiadają stosunkowo niewielki staż ubezpieczeniowy jest zatem, w myśl powyższych zasad, zabezpieczone. Jeżeli dotyczy to rolników „dwuzawodowców” mają oni zagwarantowane prawo do jednej emerytury – emerytury z ZUS z uwzględnieniem okresu opłacania składek do KRUS, które zwiększają emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W tym przypadku rolnika „dwuzawodowca” nie obowiązuje warunek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej poprzez przekazanie gospodarstwa rolnego, aby świadczenie emerytalne mogło być wypłacane w całości. Rozwiązanie to nadal obowiązuje w przypadku emerytury rolniczej. W ten sposób uprawniony do emerytury z ZUS (z częścią rolną) sam może zdecydować, w jaki sposób wykorzysta potencjał posiadanego nadal gospodarstwa rolnego w celu uzupełnienia dochodu ze świadczenia emerytalnego. Zgromadzony w okresie aktywności zawodowej majątek to także jeden z elementów zabezpieczenia na starość.

Mając powyższe na uwadze informuję, że obecnie nie są planowane prace legislacyjne, zmierzające do zmiany przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zakresie zasad nabywania uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych.

Ad. 3 i 4

Rolnik przechodzący na emeryturę rolniczą w wieku ustawowym, posiadający gospodarstwo rolne, pozbawiony jest możliwości uzyskania pełnej emerytury dopóki nie zrzeknie się gospodarstwa, co powoduje, że łamane jest podstawowe prawo Konstytucji, które odnosi się do zapisu, że wszyscy są równi wobec prawa.

Dlaczego KRUS nie akceptuje wyroku SN o złożeniu oświadczenia o nieprowadzeniu działalności rolniczej i nie pobieraniu pożytku w sytuacji przejścia na emeryturę i nie przekazaniu gospodarstwa?

W punkcie pierwszym niniejszego pisma wskazałem, że rolnicy, jako jedyna grupa społeczno-zawodowa, mają w Polsce odrębny od powszechnego system ubezpieczeń społecznych. Odrębne unormowania prawne tych systemów wprowadzone przez ustawodawcę oraz powierzenie ich realizacji różnym instytucjom ubezpieczeniowym (KRUS i ZUS) powodują, że prawa i obowiązki ubezpieczonych w tych dwóch różnych systemach są różne. System rolny rządzi się więc własnymi regułami, zarówno w zakresie praw, w tym emerytalnych, jak i obowiązków ubezpieczonych. Z zasady samej system ubezpieczenia społecznego rolników nie jest więc porównywalny z powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych. Pamiętać należy, że zgodnie z ww. ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników, emerytura rolnicza składa się z części składkowej i części uzupełniającej (stanowiącej *de facto* emeryturę państwową, przysługującej w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej przez emeryta). Część uzupełniająca emerytury rolniczej w systemie ubezpieczenia społecznego rolników pełni na dzień dzisiejszy rolę instrumentu polityki rolnej, wspierającego wymianę pokoleniową w rolnictwie, co uzasadnia finansowanie wydatków na świadczenia emerytalno-rentowe rolników z dotacji budżetowej na poziomie około 90%. Jest to bez wątpienia najistotniejszy mechanizm uzasadniający dalsze funkcjonowanie odrębnych uregulowań w zakresie ubezpieczenia społecznego rolników i rezygnacja z niego spowoduje znaczącą degradację znaczenia odrębnych rozwiązań dla rolników w zakresie zabezpieczenia społecznego. Nadto pozostawienie rozwiązań prawnych w obecnej postaci, pozwala na kojarzenie celów rozwojowych z niezbędnym zakresem zabezpieczenia, a odmiennosc w sposobie finansowania emerytur rolniczych i pracowniczych, uzasadnia utrzymanie różnic w odniesieniu do wypłaty świadczeń emerytalnych z ZUS i z KRUS.

Należy jednocześnie wskazać, że przesłanką zawieszenia wypłaty części uzupełniającej emerytury lub renty, na podstawie art. 28 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników jest prowadzenie działalności rolniczej, a nie samo posiadanie lub dysponowanie własnością gospodarstwa.

Jest to zgodne z utrwaloną już w judykaturze wykładnią tego przepisu, zgodnie z którą wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ww. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, oznacza bowiem prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolnego działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2005 r., I UK 16/05, OSNP 2006/17-18/278; wyrok Sądu Najwyższego z 19 lipca 2001 r., UKN 492/00, OSNP 2003, Nr 9, poz. 233). Tym samym własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, nie może mieć wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Co za tym idzie, nawet w przypadku nie wyzbycia się posiadania gospodarstwa rolnego, wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy.

Podsumowując należy zaznaczyć, że ani posiadanie gospodarstwa rolnego, ani nawet prowadzenie w nim działalności rolniczej, nie stanowi przeszkody w nabyciu prawa do emerytury rolniczej. Tylko w przypadku gdy jest prowadzona działalność rolnicza w posiadanym gospodarstwie rolnym, dochodzi do zawieszenia wypłaty części uzupełniającej.

Ponadto wyjaśniam, że od decyzji KRUS przysługują środki ochrony prawnej. Osoba niezadowolona z decyzji KRUS może złożyć odwołanie do sądu w terminach i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. W toku postępowania sądowego można przedstawić dowody świadczące o nieprowadzeniu działalności rolniczej w posiadanym gospodarstwie. Ocena tych dowodów będzie należała wyłącznie do składu orzekającego. Zgodnie bowiem z treścią art. 178 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Sąd zbada prawidłowość postępowania KRUS w danej sprawie i wyda wiążące orzeczenie, które KRUS będzie zobowiązany wykonać. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stanowią bowiem, że prawomocne orzeczenia sądu wiążą nie tylko strony postępowania i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej.

Ad. 5 Zwolnienie z podatku dochodowego emerytur rolniczych.

Informuję, że oczekiwania w zakresie wypłaty emerytur bez potrącania podatku dochodowego, konsumuje, będący obecnie w trakcie procesu legislacyjnego (na 73 posiedzeniu Sejmu projekt został

skierowany do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny), *Obywatelski projekt ustawy – Emerytura bez podatku oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (druk nr 2984).

Mając powyższe na uwadze proszę o śledzenie procesu legislacyjnego przedmiotowego projektu aktu prawnego na stronach sejmowych.

Ad. 6 Z uwagi na konsekwencje zdrowotne, długoterminowe i kosztowne leczenie wnoszę o uznanie choroby Borelioza za chorobę zawodową. Należy objąć stałą opieką lekarską chorych i powszechne badania w kierunku boreliozy.

Kwestia poprawy zdrowotności mieszkańców obszarów wiejskich, jak również działania prewencyjne i edukacyjne kierowane do tej grupy odbiorców, są w przedmiocie szczególnego zainteresowania MRiRW. Aktualnie w MRiRW rozważana jest kwestia wprowadzenia badań okresowych dla rolników, jednakże zakres tych badań, jak również termin wprowadzenia ich w życie oraz potencjalne źródła finansowania tego przedsięwzięcia są w fazie prac analitycznych.

Pragnę jednocześnie wskazać, że w ramach działań prewencyjnych, KRUS podejmuje szereg inicjatyw na rzecz zmniejszenia liczby chorób zawodowych rolników. Wśród tych działań na uwagę zasługują m.in. organizowane przez KRUS szkolenia i konferencje dedykowane zarówno rolnikom, jak i specjalistom ze świata nauki. Nadto w okresie największej aktywności kleszczy, KRUS zwraca rolnikom uwagę na zabezpieczanie się przed ukąszeniem, propaguje stosowanie odpowiedniego ubioru i środków chemicznych odstrasżających te pajęczaki, przypomina o konieczności niezwłocznego usuwania kleszcza oraz obserwowania, czy nie pojawi się rumień, informuje również lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej o wysokim ryzyku wystąpienia chorób odkleszczowych wśród rolników, a także o możliwości kierowania ich na specjalistyczne badania, w celu rozpoznania między innymi boreliozy.

Pomimo powyższych działań, odnotowywana jest coraz większa liczba zachorowań na boreliozę, dlatego też postulat, aby uznać boreliozę za chorobę zawodową rolników, zostanie wzięty pod uwagę podczas ww. prac analitycznych.

Ad. 7 Zwierzę pourazowe lub chore powinno być przebadane w trybie pilnym, jak również ubite w uboju sanitarnym. Lekarz inspekcji weterynaryjnej powinien być dostępny całą dobę.

Przepisy prawa żywnościowego szczegółowo regulują wymagania, jakie powinny być spełnione przy badaniu przedubojowym zwierząt, a także uboju zwierząt w rzeźniach, zarówno zdrowych, jak i chorych, czy też podejrzewanych o chorobę, jak również postępowanie ze zwierzęciem, które uległo wypadkowi i jest poddawane tzw. ubojowi z konieczności, przeprowadzanemu poza rzeźnią. Wymagania w ww. zakresie określają przepisy rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu

Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14) oraz rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 206, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 75). Przykładowo, zgodnie z przepisem określonym w załączniku III do ww. rozporządzenia (WE) nr 853/2004, w sekcji I, w rozdziale II ust. 7, ubój zwierząt gospodarskich kopytnych - chorych i podejrzanych o chorobę, powinien odbywać się w rzeźni, w zamkniętym pomieszczeniu przeznaczonym do tego celu, albo powinien być przeprowadzony po zakończeniu uboju zwierząt zdrowych, lub też w innych rzeźniach zatwierdzonych do tego celu przez właściwy organ. Natomiast zgodnie z przepisem określonym w załączniku III do ww. rozporządzenia (WE) nr 853/2004, w sekcji II, w rozdziale IV w ust. 10, ubój chorych lub podejrzanych o chorobę zwierząt takich jak drób lub zajęczaki, w tym w ramach programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, lub programu zapobiegania takim chorobom, może się odbywać w rzeźniach wyłącznie za zgodą właściwych organów, pod urzędowym nadzorem oraz pod warunkiem spełnienia określonych wymagań. Kolejny przykład - w załączniku I do ww. rozporządzenia (WE) nr 854/2004, w sekcji II, rozdziale III, ust. 4, mowa jest o uboju zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę, cyt.: „4. Zwierzęta chore lub w stanie, który w czasie obróbki lub spożywania mięsa mógłby zostać przeniesiony na zwierzęta lub ludzi, oraz ogólnie, zwierzęta wykazujące kliniczne objawy choroby ogólnoustrojowej lub wyniszczenia, nie są ubijane z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Tego rodzaju zwierzęta muszą być ubite oddzielnie, w takich warunkach, aby nie doszło do zanieczyszczenia innych zwierząt lub tuszy, oraz muszą być uznane za niezdatne do spożycia przez ludzi.”

Jeśli zaś chodzi o ubój z konieczności poza rzeźnią – w przypadku „zwierząt pourazowych”, przeprowadzenie takiego uboju powinno odbywać się na zasadach i po spełnieniu warunków określonych w załączniku III do ww. rozporządzenia (WE) nr 853/2004, w sekcji I w rozdziale VI. W przepisach tych przewidziano m.in., że ubój z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych, w przypadku, gdy zwierzęta te są zdrowe, ale uległy wypadkowi (np. złamały nogę, uszkodziły kręgosłup), który uniemożliwił ich transport do rzeźni, z przyczyn podyktowanych ich dobru, może odbyć się, pod pewnymi warunkami, poza rzeźnią, np. w miejscu utrzymywania zwierząt. Zanim nastąpi taki ubój zwierzę, które uległo wypadkowi powinno być poddane badaniu przedubojowemu przez lekarza weterynarii (tj. wykonującego praktykę weterynaryjną). Po dokonaniu uboju z konieczności, tusza zwierzęcia wraz z narządami wewnętrznymi oraz oświadczeniami lekarza weterynarii i podmiotu, który utrzymywał zwierzę powinna być przewieziona do rzeźni, gdzie zostaje poddana badaniu poubojowemu przez urzędowego lekarza weterynarii zanim zostanie wprowadzona na

rynek. Dodatkowo, należy mieć na uwadze, że regulacje dotyczące uboju z konieczności zostały określone również w przepisach rozporządzenia Rady (WE) 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str.1). W art. 19 tego rozporządzenia postanawia się, że „w przypadku uśmiercania z konieczności posiadacz danych zwierząt podejmuje wszelkie konieczne działania, aby jak najszybciej uśmiercić zwierzę”. W odniesieniu do kwestii badania przedubojowego zwierząt, przepis określony w załączniku nr I, do ww. rozporządzenia (WE) nr 854/2004, w sekcji I, rozdziale II, części B, ust. 1 lit. b, stanowi, że badanie przedubojowe musi nastąpić w ciągu 24 godzin po przybyciu zwierząt do rzeźni i w czasie krótszym niż 24 godziny przed ubojem.

Podsumowując, zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku uboju z konieczności poza rzeźnią badanie przedubojowe zwierząt może wykonywać praktykujący lekarz weterynarii, zaś właściciel zwierzęcia jest zobligowany do podjęcia wszelkich koniecznych działań, aby jak najszybciej uśmiercić zwierzę i tym samym oszczędzić mu niepotrzebnego bólu i cierpienia. Natomiast zwierzęta chore lub w stanie, który w czasie obróbki lub spożywania mięsa mógłby zostać przeniesiony na zwierzęta lub ludzi, oraz zwierzęta wykazujące kliniczne objawy choroby ogólnoustrojowej lub wyniszczenia, nie są ubijane z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi.

Ad. 8 Reagować na tak zawyżony dochód rolników przekazywany przez GUS (za 2018 – 3300 zł).

Wyliczenie faktycznie osiągniętego przez dane gospodarstwo rolne dochodu możliwe jest wyłącznie na podstawie prowadzonej ewidencji zdarzeń gospodarczych zaistniałych w tym gospodarstwie.

Obecnie stosownie do przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2018 r., poz. 395 z późn.zm.), obowiązek prowadzenia rachunkowości rolnej mają m.in. producenci rolni - osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych, spółki partnerskie, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 2.000.000 euro.

Począwszy od 2004 r. wylosowane gospodarstwa rolne z obszaru całej Polski prowadzą rachunkowość rolną w ramach systemu obowiązującego wszystkie kraje członkowskie Farm Accountancy Data Network (FADN), jednakże dane uzyskane w ramach tego systemu nie mogą być wykorzystywane dla celów podatkowych czy udzielania pomocy społecznej.

Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, wysokość dochodu z 1 hektara przeliczeniowego w gospodarstwach rolnych określona została:

- 1) w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.) w wysokości 308 zł miesięcznie z 1 hektara przeliczeniowego, dla celów przyznawania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych

kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej z dnia 11 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1358);

- 2) w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U.z 2017 r. poz. 1952 z późn.zm.), zgodnie z którą dla celów przyznawania zasiłków rodzinnych przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1892 z późn.zm.).

Na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r o podatku rolnym, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego został zobowiązany do ogłaszania w drodze obwieszczenia, nie później niż 23 września każdego roku, wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego. Należy podkreślić, iż wysokość dochodu ogłaszana na podstawie danych statystycznych w danym roku, dotyczy zawsze roku poprzedniego. Przyjęcie powyższego trybu wynika z faktu, że ostateczne oszacowanie produkcji rolnej i dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych za dany rok jest możliwe dopiero we wrześniu roku następnego. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 września 2018 r., wysokość przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego wynosiła w 2017 r. 3.399 zł.

Metoda liczenia przeciętnego dochodu z pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie z 1 ha przeliczeniowego od lat jest niezmienna co gwarantuje ich porównywalność.

Wysokość tego dochodu jest wielkością uśrednioną w skali całego kraju i stanowi wypadkową wartość dochodów z indywidualnych gospodarstw rolnych, które mogą osiągać skrajnie różne dochody. Zależy on od wielu elementów, takich jak: produkcja globalna, zużycie pośrednie, wartość dodana brutto i dotacje zarówno unijne jak i krajowe.

Wartość rolniczej produkcji globalnej stanowi sumę:

- produkcji:
  - ✓ roślinnej - surowych nieprzetworzonych produktów pochodzenia roślinnego, tj. zbiorów danego roku wszystkich ziemiopłodów, w tym zielonej masy na przyoranie, przychodów z produktów ubocznych uzyskiwanych z uprawy roślinnej takich jak np.: słomy, siana, wotłoki, liście buraków itp.
  - ✓ Zwierzęcej, tj. produkcji żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego (np. mleka),
- przyrostów zapasów (produktów roślinnych i zwierzęcych)
- przyrostów stada (przyrost wartości pogłowia zwierząt gospodarskich – inwentarza żywego stada podstawowego i obrotowego, do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób).

Produkcję globalną powiększa się również o wypłaty z funduszy unijnych i krajowych, m.in. z tytułu Uzupełniającej Płatności Obszarowej. Produkcję tę jednocześnie pomniejsza się o zużycie wyrobów i usług na cele bieżącej produkcji rolniczej, tzw. zużycie pośrednie obejmujące wartość zużytych na cele produkcyjne produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji i z zakupu materiałów (łącznie z paliwami), energii, usług obcych (usług rolniczych, weterynaryjnych, inseminacyjnych i transportowych, napraw bieżących, usług telekomunikacyjnych, prowizji płaconych za usługi bankowe), koszty podróży służbowych i inne koszty (np. ubezpieczenia, dzierżawy i wynajmu).

W ten sposób otrzymuje się wartość dodaną brutto produkcji rolniczej z gospodarstw indywidualnych. Wartość tę powiększa się o inne przychody związane z produkcją (np. wartość odsetek uzyskanych od depozytów, wypłaconych odszkodowań, itd.) oraz o wypłaty faktycznie dokonane z tytułu Jednolitej Płatności Obszarowej w ramach funduszy z UE dla rolnictwa i pomniejsza o sumę obciążeń podatkowych i innych zobowiązań finansowych, otrzymując w ten sposób dochód do dyspozycji brutto z pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Tak wyszacowany dochód do dyspozycji brutto jest dochodem wyłącznie z pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie i nie obejmuje dochodów uzyskiwanych przez rolników z innych źródeł, np. z tytułu emerytur, rent i innych świadczeń socjalnych, w tym płatności z programu 500+.

Uproszczony schemat liczenia dochodu do dyspozycji brutto z pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie jest następujący:

Rolnicza produkcja globalna
+Uzupełniająca Płatność Obszarowa
- Zużycie pośrednie (w tym FISIM)
= Wartość dodana brutto
+ Inne przychody związane z produkcją
+Jednolita Płatność Obszarowa
- Obciążenia podatkowe i inne zobowiązania finansowe
= Dochód do dyspozycji brutto

Duży wzrost przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2017 r. spowodowany był wysokim poziomem produkcji globalnej w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, co w konsekwencji przełożyło się m.in. na dochody do dyspozycji brutto.

Produkcja globalna w 2017 r. w stosunku do 2016 r. wzrosła o 11,9% (w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie o 14,1%). O wzroście produkcji globalnej zdecydował głównie wzrost produkcji zwierzęcej o 16,9% (w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie o 21,4%), ale nie bez znaczenia był również wzrost produkcji roślinnej - o 6,9% (w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie o 7,2%). W 2017 r. zarejestrowano zarówno wzrost produkcji w wymiarze ilościowym (np. zbóż – wzrost o 13,7%, odpowiednio ziemniaków o 33,0%, warzyw o 9,5% żywca: wołowego o 8,2%, wieprzowego o 23,9%, drobiowego o 12,2%), jak również wzrost cen.

Wskaźnik cen skupu podstawowych produktów rolnych w stosunku do 2016 r. wyniósł 111,5 (podstawowych zbóż 104,5; żywca: wołowego 107,3; wieprzowego 107,1, a mleka aż 125,8), przy czym w gospodarstwach indywidualnych wartość wymienionych produktów zwierzęcych stanowi 65,1% wartości produkcji zwierzęcej (produkcja żywca wołowego - 11,6%, wieprzowego – 22,4% i mleka – 31,1%).

Ponadto w minionym roku duży wzrost cen skupu odnotowano w grupie produktów owoców i jaj kurzych (odpowiednio o 45,6% i 39,8%).

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się silną zmienność przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego, co zostało wykazane w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Lata										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Dochód z 1 ha	2220	2056	1908	2278	2713	2431	2869	2506	1975	2577	3399
Dynamika (%) rok poprzedni=100	x	92,6	92,8	119,4	119,1	89,6	118,0	87,3	78,8	130,5	131,9

Powyższe dane wykazują duży wzrost dochodów w rolnictwie nie tylko w roku 2017 (wzrost o 822 zł), ale już w 2016 r. wzrósł on o 602 zł, podczas gdy w roku 2015 był mniejszy o 531 zł. Duża rozpiętość poziomu i dynamiki dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego pomiędzy latami 2015-2017 wynika z danych odzwierciedlających sytuację w rolnictwie, w poszczególnych latach.

Rok 2015 był rokiem słabym jeśli chodzi o produkcję rolniczą – dynamika 2015/2014 produkcji globalnej kształtowała się na poziomie 92,5 a zużycie pośrednie na poziomie 96,4. W efekcie wartość dodana brutto w 2015 r. była niższa w porównaniu z 2014 rokiem o 14,1% (85,9). Do tego doszły dotacje z UE znacznie niższe niż w roku 2014. Generalnie dane te przełożyły się na niską wartość dochodów do dyspozycji brutto, a w konsekwencji na wyjątkowo niski poziom dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego (1975 zł). Odmiennie sytuacja kształtowała się w roku 2017. Nastąpił znaczny wzrost, w cenach bieżących rok do roku, produkcji globalnej (114,1), dynamika zużycia pośredniego znacznie przekroczyła poziom z 2016 r. ale na tle wskaźników minionego roku wzrost był niewielki (104,6), co wygenerowało znaczny wzrost wartości dodanej brutto (130,0), a w konsekwencji wysoki wskaźnik przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego.

Przedstawiając powyższe informuję, że analizowana jest możliwość zmiany zasad wyliczania wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego.

Ad. 9 Premiować zakupione produkty rolne bezpośrednio od rolnika, poprzez udzielenie np. dotacji z funduszu promocji.

Zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2160), o sposobie wydatkowania środków finansowych funduszy decydują wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujący producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze, tworząc komisje zarządzające, odrębne dla każdego z funduszy. Do ich kompetencji należy m.in. ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi danego funduszu i planu finansowego danego funduszu, a także opracowywanie strategii promocji dla branż, których dotyczą fundusze promocji. Na podstawie zasad gospodarowania danym funduszem promocji oraz planu finansowego określone są przedsięwzięcia, które w danym roku powinny zostać sfinansowane lub dofinansowane ze środków funduszy oraz maksymalne kwoty, jakie mogą zostać przeznaczone na realizację poszczególnych zadań. Fundusze promocji służą do realizacji celów ustawy, takich jak: wspieranie marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych. Zgodnie z ww. ustawą, fundusze promocji wspierają: działania mające na celu informowanie o jakości i cechach, w tym zaletach towarów, o których mowa w ustawie, działania mające na celu promocję ich spożycia, udział w wystawach i targach, badania rynkowe, badania naukowe i prace rozwojowe mające na celu poprawę jakości produktów rolno-spożywczych, a także prowadzące do wzrostu ich spożycia, szkolenia producentów i przetwórców, działalność krajowych organizacji branżowych, w tym ich przedstawicieli, biorących udział w pracach specjalistycznych stałych i roboczych komitetów organizacji międzynarodowych lub będących członkami statutowych organów tych organizacji, zajmujących się problemami poszczególnych rynków. A zatem, fundusze promocji mogą wspierać ww. działania w których podkreślane będą: jakość i cechy, w tym zalety produktów rolno-spożywczych kupowanych bezpośrednio od rolnika. Jednakże aktualne przepisy ustawy o funduszach promocji nie przewidują premiowania zakupionych produktów rolnych bezpośrednio od rolnika poprzez udzielanie dotacji z funduszy.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) nie jest realizowany fundusz promujący zakup produktów rolnych bezpośrednio od rolnika. Niemniej w ramach operacji typu Przetwórstwo i marketing produktów rolnych, jednym z warunków jakie musi spełnić wnioskodawca ubiegając się o pomoc jest zadeklarowanie, iż po zakończeniu realizacji operacji będzie zaopatrywał się w co najmniej 50% całkowitej ilości surowców niezbędnych do produkcji na podstawie umów długoterminowych (co najmniej 1-rocznych), zawieranych bezpośrednio z: rolnikami, grupami lub organizacjami producentów, związkami grup lub zrzeszeniami organizacji producentów lub podmiotami wstępnie przetwarzającymi produkty rolne. Wskazane ww. umowy powinny zawierać również mechanizm ustalania cen nabycia produktów rolnych. Ponadto, obok innych form

przetwarzania produktów rolnych, został wprowadzony zakres wspierający również działalność dotyczącą rozpoczynania lub prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD).

Od 31 stycznia 2019 r. do 1 marca 2019 r. odbył się pierwszy nabór wniosków o przyznanie pomocy dotyczący rozpoczynania lub prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów w ramach RHD, podczas którego wpłynęło łącznie 747 wniosków na kwotę 200 349 tys. zł, w tym:

- 415 wniosków od podmiotów planujących podjęcie wykonywania działalności gospodarczej;
- 332 wnioski od podmiotów wykonujących lub podejmujących wykonywanie działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach RHD.

Wskazuje to na rosnące zainteresowanie rolników tą formą działalności, a tym samym uczestnictwem w dalszych fazach łańcucha żywnościowego oraz poszukiwaniem dodatkowych źródeł dochodu, obok prowadzonej działalności rolniczej. Przetwarzanie produktów rolnych pochodzących z własnych gospodarstw pozwoli na uzyskiwanie wartości dodanej oraz skrócenie drogi produktów rolnych do konsumenta finalnego.

W ramach ww. naboru wprowadzono możliwość składania wniosków na projekty, które przewidują, m.in. zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych oraz budowę lub modernizację pomieszczeń pomocniczych służących przygotowaniu posiłków i pomieszczeń gospodarczych służących do przechowywania produktów żywnościowych (np. pomieszczeń kuchennych).

Pomoc ma formę refundacji:

- maksymalnie 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do wsparcia;
- 500 tys. zł dla rolników, domowników, małżonków rolnika podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie - rozpoczynających działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych i nie mniej niż 10 tys. zł na operację;
- 100 tys. zł dla rolników lub małżonków rolnika, podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie – rozpoczynających lub prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych w ramach RHD i nie mniej niż 10 tys. zł na operację.

Należy podkreślić fakt, że ze wsparcia podczas kolejnego naboru wniosków o przyznanie pomocy będą mogli skorzystać rolnicy ubezpieczeni w KRUS na wniosek (dotychczas mogli z pomocy skorzystać rolnicy ubezpieczeni w KRUS z mocy ustawy). Wysokość limitu środków na lata 2018-2020 dla omawianych grup beneficjentów wynosi 30 mln euro.

W ramach Przetwórstwa i marketingu produktów rolnych ogółem złożono 3 864 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę 7,5 mld zł, z czego 2 656 wniosków na 7,2 mld zł złożonych zostało przez zakłady przetwórcze, a 1 208 wniosków na 312 mln zł przez rolników. Do 28 kwietnia br.

zakontraktowano 33,96% dostępnych środków. Zawarto 739 umów na kwotę 1,2 mld zł, z czego 702 umowy na ponad 1,19 mld zł zawarto z zakładami przetwórczymi, a 37 umów na ponad 8 mln zł z rolnikami. Płatności otrzymało 346 beneficjentów na kwotę 478,6 mln zł. Wyplacono 13,62% środków.

Ponadto pragnę wskazać, że MRiRW wspiera rozwój różnych form produkcji i sprzedaży żywności w ramach tzw. krótkich łańcuchów żywnościowych. W dniu 1 stycznia 2019 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji (Dz. U. poz. 2242) oraz z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. poz. 2136), wprowadzające rozwiązania ułatwiające prowadzenie produkcji i wprowadzanie na rynek żywności przez podmioty działające w ramach takich łańcuchów dostaw:

- rolnikom umożliwiono sprzedaż detaliczną na rynku lokalnym (zarówno produktów przetworzonych, jak i nieprzetworzonych), bez wymogu zezwolenia (wyłącznie zgłoszenia do odpowiedniej inspekcji),
- poszerzono listę miejsc sprzedaży detalicznej o sklepy, restauracje, stołówki, gospodarstwa agroturystyczne, lokalne sklepy,
- zwiększono kwotę wolną od podatku dla żywności sprzedawanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do 40 tys. zł.

Szymon Giżyński
z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU
Szymon Giżyński
Szymon Giżyński